

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ
مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

عقلا نیت شهود

تحریر فصوص الحکم قیصری

جلد چہار دہم

فهرست مطالب

فصل عیسوی	۱۷
فصل حکمة نبویة فی کلمة عیسویة	۱۹
فصل حکمت نبوی در کلمة عیسوی	۲۰
معنای نبویّه و اختصاص آن به عیسی علیه السلام	۲۰
مقام معنوی و دلایل چهارگانه نبوت عامّه عیسی علیه السلام	۲۱
اختصاص ولایت عامّه به عیسی علیه السلام	۲۴
اختصاص نبوت خاصّه به رسول خاتم مصلّین علیهم السلام	۲۵
خلافت ازلی و ابدی رسول خاتم مصلّین علیهم السلام	۲۶
بسط قلمرو نبوت در عرفان نسبت به فلسفه و کلام	۲۷
بقای نبوت عامّه عیسی علیه السلام	۲۸
تکوّن عیسی از مریم و جبرئیل	۳۲
معنای مطهره بودن مریم علیها السلام	۳۳
دو احتمال در معنای شعر ابن عربی	۳۵
پیدایش عیسی علیه السلام در نگاه ملا صدرا	۳۷
دلیل نخست اقامت طولانی عیسی علیه السلام در آسمان، طهارت مادر	۴۱
دلیل دوم، پاکی بدن عیسی علیه السلام از غواشی طبیعت	۴۱
بقای طولانی روح و بدن عیسی علیه السلام در حکمت مشائی	۴۲
دلیل سوم: تأثیرگذاری روح در بدن مادی	۴۳

معنای توفی عیسی ﷺ در آیات الهی	۴۴
بررسی آیات مرتبط با موت یا رفع عیسی ﷺ	۴۶
اثبات تولد طبیعی و وجود جسمانی برای عیسی ﷺ	۴۸
اشکالات نظریه ظهور صورت مثالی عیسی ﷺ	۴۹
توجیه بقای عمر عیسی ﷺ بر مبنای عرفان	۵۰
توجیه طبیعی عمر طولانی عیسی ﷺ و نقد آن	۵۲
نقد وجود جزء لایتغیر در بدن انسان	۵۳
منشأ ضعف و فتور بدن	۵۴
وابستگی جسم عیسی ﷺ به روح او	۵۴
طولانی بودن عمر عیسی ﷺ و حضرت حجت ﷺ	۵۵
معنای روح الهی عیسی ﷺ	۵۷
بلا واسطه بودن روح عیسوی ﷺ	۵۹
ایراد دیدگاه قیصری در کلام عفیفی	۶۰
نقد دیدگاه عفیفی	۶۳
خدمات متقابل عرفان و فلسفه	۶۴
نگاه فلسفه اشراق و حکمت متعالیه به علوم طبیعی	۶۴
نوآوری‌های ملا صدرا در مطالب فلسفی	۶۷
ارزیابی نقد عفیفی بر سخن قیصری	۶۹
قربانیت مسیح ﷺ با رسول اکرم ﷺ	۷۱
مهم بودن عقل اول	۷۲
نسبت عیسی ﷺ با خداوند متعال	۷۵
طهارت جسم و نزاهت روح عیسی ﷺ	۷۷
تخلیه و تحلیه روح عیسی ﷺ	۷۸
معنای مماثلت عیسی ﷺ با خداوند	۷۹
عیسی مسیح ﷺ مظهر احیای حق	۸۳
حضور ارواح و ظهور حیات در اشیاء	۸۳
سریان حیات در جای پای جبرائیل	۸۴

جایگاه حیات در میان کمالات وجودی حق.....	۸۶
ظهور و کمون حیات در موجودات.....	۸۸
عامل تصرف جبرئیل در آسمان‌ها و زمین.....	۸۸
حیات ساری و جهات لاهوت و ناسوت اشیاء.....	۹۱
تسمیه عیسی علیه السلام به روح.....	۹۲
جریان مواجهه مریم با جبرئیل.....	۹۴
بشارت جبرئیل به مریم علیه السلام و انبساط خاطر او.....	۹۵
تمثّل جبرئیل برای حضرت مریم علیه السلام.....	۹۷
انتقال کلام الهی به مریم توسط جبرئیل.....	۹۹
کلمات معنوی و کلمات لفظی.....	۹۹
بشارت عیسی علیه السلام به مریم علیه السلام.....	۱۰۴
بشارت یحیی علیه السلام به زکریا علیه السلام.....	۱۰۵
خلقت عیسی علیه السلام از مریم و جبرئیل.....	۱۰۶
احتمال دوگانه درباره ماء متوهم جبرئیل علیه السلام.....	۱۰۷
شبهات درباره تولّد عیسی علیه السلام بدون پدر و پاسخ آن‌ها.....	۱۰۹
چهارراه متصور برای پیدایش انسان.....	۱۱۰
قوه مولده در زن و مرد.....	۱۱۲
جایگاه جسم و روح عیسی علیه السلام.....	۱۱۶
وجوه تمثّل جبرئیل علیه السلام به صورت بشر.....	۱۱۷
ایجاد و احیای روح عیسی علیه السلام.....	۱۲۰
چگونگی تکوّن جسم و روح عیسی علیه السلام.....	۱۲۰
شرح عبارت قیصری در بیان امام خمینی رحمه الله.....	۱۲۱
حقیقت و مجاز در احیای عیسی علیه السلام.....	۱۲۵
نفخ عیسی علیه السلام و بررسی آیات مربوط به آن.....	۱۲۷
معنای توهّمی بودن کار عیسی علیه السلام.....	۱۳۱
فاعلیت عیسی علیه السلام در نگاه عرفان و فلسفه.....	۱۳۲
دیدگاه کاشانی و نقد قیصری بر آن.....	۱۳۳

- نقد سخن قیصری و تقویت دیدگاه کاشانی ۱۳۶
- تکوینی بودن اذن الهی ۱۳۷
- اقسام اذن تکوینی ۱۳۷
- تفاوت اذن تکوینی با اذن تشریعی ۱۳۸
- بررسی نظر مرحوم شاه‌آبادی درباره اذن ذاتی و عرضی ۱۳۸
- حقیقت و مجاز در توحید افعالی ۱۴۱
- جهات تحقق و توهم در قرآن ۱۴۳
- علت قابلی بودن نفخ عیسی علیه السلام ۱۴۵
- تشریع و تکوین عیسی علیه السلام ۱۴۷
- تأثیر جنبه تشریع عیسی علیه السلام بر شریعت او ۱۴۷
- بحث و فحص در کلام ابن عربی و قیصری ۱۵۰
- اشکال بر ابن عربی درباره تشریع جزیه ۱۵۲
- نرمش و گذشت در روایات اهل بیت علیهم السلام ۱۵۳
- منشأ آثار تکوینی عیسی مسیح علیه السلام ۱۵۷
- تأثیر صورت اشیاء در انتقال فیض ۱۵۸
- طبیعت عنصری آسمان‌ها و زمین ۱۵۹
- حیات انسانی در احیای عیسی علیه السلام ۱۶۳
- تفاوت معجزه و کرامت با کارهای نادر بشری ۱۶۵
- نفی حلول خداوند در عیسی علیه السلام ۱۶۸
- تفاوت حال و محل با ظاهر و مظهر ۱۶۹
- محمول قضیه، محور اتحاد موضوع و محمول ۱۷۰
- آراء درباره عیسی علیه السلام ۱۷۲
- بیان کربن درباره غفلت دنیای غرب از معنای تجلی ۱۷۳
- علل کفر مدعیان الوهیت عیسی علیه السلام ۱۷۷
- ادعای حلول حق تعالی در صورت عیسی علیه السلام، زمینه کفر مسیحیان ۱۷۷
- قول به عینیت صورت عیسی علیه السلام و هویت الهی ۱۷۸
- برداشت‌های متنوع از حقیقت عیسی علیه السلام ۱۸۳

۱۸۶.....	تفاوت خلقت عیسی علیه السلام با دیگر انسان‌ها
۱۹۰.....	نفی مثالی بودن بدن عیسی علیه السلام
۱۹۲.....	اطلاق کلمه بر موجودات
۱۹۳.....	بررسی استدلال ابن عربی بر کلمه بودن همه موجودات
۱۹۴.....	نقد نظر قیصری مبنی بر تفکیک بین کلمات قولی و فعلی
۱۹۵.....	نقد نظر عفیفی درباره منشأ اطلاق کلمه بر موجودات
۱۹۹.....	استناد کلمات الهی به ظاهر یا مظهر
۲۰۱.....	وصف ذات یا وصف فعل بودن کلام
۲۰۴.....	مشرب عیسوی ابویزید بسطامی
۲۰۵.....	نقد مرحوم شاه‌آبادی بر قیصری درباره کلام ذاتی
۲۰۷.....	بیان امام خمینی رحمه الله درباره الحاق کلمات قولی به کلمات ذاتی
۲۱۱.....	احیای معنوی و رابطه آن با علم
۲۱۲.....	حیات علمی، حیات ذاتی الهی
۲۱۳.....	مراتب علم و حیات علمی
۲۱۴.....	نور علم و شهود باطن و ظاهر آدمیان
۲۱۵.....	تفاوت متوسمان و متفرسان
۲۱۶.....	خاصیت حرکت در میان مردم با نور الهی
۲۲۲.....	اسناد عام و خاص افعال به خداوند
۲۲۳.....	وجود اعیان از حق تعالی و ظهور حق تعالی به اعیان
۲۲۴.....	عبودیت و طلب ربوبیت
۲۲۵.....	عینیت و غیریت مظاهر نسبت به حق تعالی
۲۲۷.....	وحدت در کثرت و انطوای کثرت در وحدت
۲۲۸.....	خلط میان تجلی و حلول در بیان عفیفی
۲۳۰.....	بازگشت مغایرت به جهت تعیین
۲۳۲.....	خلافت انسان و جامعیت حقایق الهی و کونی
۲۳۴.....	شهود خلق از طریق حق
۲۳۶.....	رجوع اختیاری و قهری به حق تعالی

۲۳۷.....	بیان امام خمینی درباره رد امانت الهی و بقای بعد از فنا
۲۳۹.....	غنای حق و احیای قلوب
۲۴۰.....	مراتب شیء مذکور نبودن انسان در قوس نزول
۲۴۲.....	ادوار انتظار و زمان تجلی حق در انسان
۲۴۵.....	تفاوت خلقت عیسی علیه السلام با آدم ابوالبشر علیه السلام
۲۴۶.....	نفس رحمانی و لوازم آن
۲۴۸.....	طبیعت در اصطلاح اهل حکمت و اهل معرفت
۲۵۰.....	نسبت نفس رحمانی با طبیعت کلیه
۲۵۴.....	طبیعت و عنصر در اصطلاح عرفان
۲۵۶.....	عنصری بودن آسمانها در عرفان
۲۵۷.....	طبیعت غیرعنصری افلاک در هیئات بطلمیموس
۲۶۱.....	عنصری بودن ملائکه سماوی
۲۶۲.....	ظهور تقابل اسماء از طریق نفس رحمانی
۲۶۳.....	بیان کاشانی درباره اختصاص تقابل در کثرت خارجی
۲۶۴.....	نقد قیصری بر بیان کاشانی
۲۶۵.....	حل مشکل از طریق حمل اولی ذاتی و شایع صناعی
۲۶۷.....	مراد قیصری از جمع ضدین و نقیضین در حقیقت وجود
۲۷۰.....	خارج بودن احدیت از حکم تقابل
۲۷۱.....	نفس رحمانی، محل ولایت و سرپرستی اسماء الهی
۲۷۳.....	مصحح نسبت ایجاد عالم به نفس رحمانی و اسم اعظم خواندن نبی خاتم النبیین علیه السلام
۲۷۳.....	ریشه و معنای تخصم در ملا اعلی
۲۷۵.....	طبیعت کلیه، محل ظهور اسماء
۲۷۸.....	تخاصم ممدوح
۲۷۹.....	فروع بحث تخصم اسماء
۲۸۴.....	تقابل فاعلی و قابلی و تقابل در اسماء الهی و موجودات طبیعی
۲۸۴.....	خلقت انسان با دودست الهی
۲۸۵.....	یمین و یسار در آیات قرآن

تسمیه بشر به سبب مباشرت خداوند در آفرینش آن	۲۸۷
نظر ابن عربی در برتری عالین بر انسان	۲۹۱
تأمل در استثنای عالین	۲۹۳
نقد نظریه ابن عربی درباره برتری فرشتگان عالین	۲۹۵
برتری انسان یا ملائکه از منظر علامه حلّی	۲۹۷
شناخت عالم و شناخت نفس رحمانی	۳۰۲
تنفیس کرب اسماء الهی با نفس رحمانی	۳۰۴
انسان کامل نخستین اثر نفس رحمانی	۳۰۵
رابطه تعینات با نفس رحمانی	۳۰۸
برتری معرفت شهودی بر معرفت برهانی	۳۱۱
ضعف عقل در فهم حقایق	۳۱۳
جهل زدایی اندک دانش برهانی	۳۱۵
نیل به روح قدسی	۳۱۸
تجلّی حق بر طالبان حقیقت	۳۲۱
ناتوانی فیلسوف در فهم نفس رحمانی	۳۲۴
تجلّی حق بر صورت مطلوب	۳۲۶
تفرقه عین جمع و جمع عین تفرقه	۳۲۸
مقام «حتی نعلم و یعلم» و علم فعلی حق	۳۲۹
پرسش از عیسی علیه السلام در مقام فرق	۳۳۰
ادب پاسخ در مقام کثرت	۳۳۳
تفرقه در مقابل جمع و تفرقه در عین جمع	۳۳۳
تنزیه حق از تنزیه و تشبیه متقابل	۳۳۴
معنای عمیق «إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ»	۳۳۸
قرب فرائض و قرب نوافل	۳۳۹
پاسخ عیسی علیه السلام، ناظر به دو قرب نوافل و فرائض	۳۴۰
بیان حق در مقام تفصیل از زبان عیسی	۳۴۳
بیان هویت عیسی علیه السلام از زبان حق تعالی در قرب نوافل	۳۴۳

۳۴۶.....	جمع بین فرق و جمع توسط عیسی
۳۵۰.....	نفی جهت امکان و اثبات امر و فیض الهی در کلام عیسی ﷺ
۳۵۲.....	برداشت متفاوت از یک اختلاف در نسخه
۳۵۳.....	عبادت الله در کلام عیسی ﷺ
۳۵۷.....	مراتب امر و فرمان الهی
۳۵۸.....	آمریت و مأموریت در اسماء الهی و اسماء کونی
۳۶۰.....	تفاوت خواست حق از بنده و خواست بنده از حق
۳۶۲.....	تحقق اجابت در دو سوی حق و عبد
۳۶۳.....	ویژگی دعای مستجاب
۳۶۴.....	اعلم بودن، لازمه ارحم بودن
۳۶۵.....	تقابل کیفیت وفای الهی با کیفیت وفای بنده
۳۶۹.....	تفاوت شاهد بودن و ربوبیت الهی
۳۷۰.....	شرایط شهادت الهی در مقام ظهور تفصیلی
۳۷۲.....	گواهان و شاهدان در محضر الهی
۳۷۳.....	شهود خداوند سبحان نسبت به اعیان موجودات
۳۷۵.....	بیان امام علی ﷺ درباره احاطه علمی خداوند سبحان به انسان ها
۳۷۶.....	تمایز شهادت عیسی با شهادت حق تعالی
۳۸۰.....	ادب انتساب شهادت به عیسی و رقیب به خداوند
۳۸۱.....	بیان امام خمینی درباره چگونگی افاده حصر بر شهید و رقیب بودن حق تعالی
۳۸۲.....	شهادت عیسی مظهر شهادت حق تعالی
۳۸۳.....	بیان آقا علی حکیم و علامه طباطبایی درباره کاربرد شهید به معنای مشهود
۳۸۷.....	کلمه مشترک عیسوی و محمدی
۳۸۸.....	دلیل کاربرد ضمیر غایب در آیات
۳۹۱.....	حجاب غیبت برای کفار
۳۹۲.....	اعیان ثابته و شهود آنها در مرآت وجود حق
۳۹۷.....	فطرت توحیدی و پوشش های الهی
۳۹۸.....	بدن و قبر ظاهری، روح و قبر معنوی

معنای خروج از قبر بدن	۳۹۹
بهره‌گیری از سرمایه الهی فطرت در حال خطا	۴۰۰
دیدار اهل سعادت و شقاوت با حق تعالی در قیامت	۴۰۲
درخواست عیسی از خداوند درباره اهل مغفرت	۴۰۴
ادب گفت‌وگو با خداوند به عنوان مخاطب حاضر مفرد	۴۰۴
ذلت بندگان و درخواست دفع عذاب	۴۰۶
مغفرت الهی و عزت و حکمت خداوند	۴۰۸
عزیز بودن خداوند متعال	۴۱۰
دو معنا برای منیع الحمی بودن بنده	۴۱۱
کلمه حکمت و تکرار آن به نام دو پیامبر	۴۱۵
سبب تکرار درخواست پیامبر ﷺ برای مغفرت بندگان	۴۱۶
اراده حق، شرط دعای پیامبر در حق دیگران	۴۱۷
دعای پیامبر بر مبنای علم به اعیان ثابتۀ بندگان	۴۱۹
وجه دوم برای تکرار درخواست پیامبر ﷺ	۴۲۳
جواز تکرار دعا برای غیر پیامبر	۴۲۴
محفوظ بودن دعا به دولطف الهی	۴۲۵
دریافت پاسخ دعا از سوی حق تعالی	۴۲۷
اشارات فص عیسوی	۴۳۰
اثر جای پای جبرئیل در گوساله سامری	۴۳۰
شأنیت دریافت روح و احیای جبرئیل	۴۳۱
حیات بخش نبودن کار سامری برای جسد گوساله	۴۳۲
سریان حیات و تبدیل ناسوت به لاهوت	۴۳۳
درجات علم، غفلت و جهل به علم شهودی	۴۳۵
هراس حضرت موسی ﷺ و مسأله علم به علم در شهود	۴۳۵
سبب هراس موسی در مواجهه با ساحران	۴۳۶
تفاوت هراس موسی در منازعه با هراس او در کوه طور	۴۳۸
تناظر غفلت موسی از علم شهودی خود با غفلت انسان از علم به نفس خود	۴۴۰

- نفخ جبرئیل و تکوین مبدأ قابل و فاعلی تکوین عیسی ۴۴۰
- بشارت ملائکه به خصوصیات عیسی ﷺ ۴۴۲
- معانی اذن تکوینی الهی به عیسی ﷺ ۴۴۲
- اذن تکوینی خداوند در ساختن صورت پرنده و احیاء موتی ۴۴۴
- شمول شأن الهی نسبت به ماهیت و وجود ممکنات ۴۴۵
- از امکان ماهوی فارابی تا امکان فقری صدرایی ۴۴۶
- شمول شأن الهی نسبت به ماهیات ۴۴۷
- بیان علامه طباطبائی درباره نسبت صدر المتألهین و ابن سینا با فارابی ۴۴۸
- احیاء اموات، و رجعت و استحالة رجوع از فعلیت به قوه ۴۴۹
- نقد مرحوم ابوترابی بر تبیین مرحوم رفیعی قزوینی نسبت به رجعت اهل بیت ﷺ ۴۵۰
- آمیختگی تبدل نشئات با تحوّل انسان ۴۵۱
- طبیعت کلیه و جوهر هیولایی در اصطلاح فلسفی و عرفانی ۴۵۳
- صورت‌های نورانی روحانی و صورت‌های عنصری ۴۵۴
- عنصری بودن اجسام سماوی در نگاه عرفانی ۴۵۴
- طبیعت در اصطلاح اصحاب دایرة المعارف، و در بیان فلسفی و عرفانی ۴۵۵
- اقسام چهارگانه ولادت انسان ۴۵۷
- نقد دیدگاه قیصری درباره ولادت حضرت حوا ۴۵۷
- نقد بیان قیصری درباره مجاز نبودن اطلاق کلمه به «کُن» ۴۵۸
- استناد قیصری به روایات ضعیف ۴۶۰
- نقد دلایل چهارگانه انتساب حکمت نبوی به کلمه عیسوی ۴۶۱
- سبب جحیم خواندن عالم کون و فساد ۴۶۳
- بررسی دلایل نقلی دوزخ بودن دنیا ۴۶۵
- طبیعت عنصری ملائکه ارضی و سماوی ۴۶۷
- معصوم نبودن برخی از فرشتگان ۴۶۹
- تخاطب عیسی و خداوند در مقام کثرت ۴۷۱
- بررسی تبیین ابن عربی نسبت به تخاطب عیسی ﷺ با خداوند ۴۷۳
- اختصاص قرب نوافل به رحمت رحیمیه ۴۷۴

فهرست‌ها

۴۷۹.....	فهرست آیات
۴۹۱.....	فهرست روایات
۴۹۵.....	فهرست اشعار
۴۹۹.....	فهرست اعلام
۵۰۵.....	فهرست کتب
۵۰۹.....	فهرست منابع